

Stalinistična inačica zagotovitve enakopravnosti (sovjetski *affirmative action*) je bila navdihnena ravno v tovrstnem čustvenem naboju. Delavskemu razredu v prid se je znižalo akademske standarde, začasno so celo odpravili potrebo po srednješolski izobrazbi, s čimer naj bi tudi neprivilegiranim skupinam omogočili višjo izobrazbo. Čeprav so bili boljševiški voditelji skoraj po definiciji intelektualci, se je »diktatura proletariata« močno oprla na delavski razred ter v manjši meri tudi na kmečko prebivalstvo. Tako eni kot drugi so bili kmalu vpeljeni v administracijo in na specializirana delovna mesta. Bistveno pa se je povečalo tudi število komunističnih študentov (*smena*). To ni bila samo pozicija privilegijev, saj so bili izpostavljeni stalnemu nadzoru – možnost deviacij, marksizmu tujih ideoloških vplivov in avantgardističnih avantur je bila za oblast prevelika. Ti potencialni proletarski intelektualci kljub vsemu niso bili ne proletarci ne intelektualci. Tisti z intelektualnim ozadjem so se le temu odpovedali v prid proletarskim načelom, medtem ko je delavsko mladino od njihovih staršev ločila izobrazba. Ujeti med dvema razredoma so poudarjali: »Le vrag ve, kaj smo.« (Fitzpatrick, 1979: 93) Kljub vsemu med mladimi ni pojenjala ambicija po višji izobrazbi.

Za razliko od eksperimentiranja na ravni nižjih izobraževalnih institucij so bile intervencije na univerzah sprva minimalne. Ena izmed prednostnih nalog sovjetske oblasti je bila vpeljava marksizma na družboslovne smeri, zlasti na pravo, zgodovino in pedagogiko. S tem naj bi v bodoče zagotovili primerno izurjeno in izobraženo »sovjetsko elito«. Pričakovano so se profesorji v imenu fakultetne neodvisnosti temu uprli in bili v tem celo delno uspešni. Še dalj časa je bilo moč tudi na Moskovski univerzi poslušati protisovjetska predavanja in celo predavanja iz zgodovine religije in cerkvenih zakonov. Obenem so bili na mesta specializiranih marksističnih profesorjev postavljeni »manjševiki«, na kate-re se oblast ni mogla kaj prida zanašati. Vsi zvesti kadri ter zlasti boljše-vistični intelektualci so se namreč nahajali na vodilnih vladnih položajih ali v administraciji. Kljub vsemu so počasi tudi univerze čutile spremembe. Obdržale so se le še uveljavljene družboslovne in humanistične univerze, kjer so bile razmere še obvladljive in tudi kadrovske v zadostni meri zapolnjene, tako da so še vedno prevladovali »reakcionar-ni« profesorji.

Ideološki temelji, s katerimi so želeli ustvariti sovjetske intelektualce nove dobe, so bili v izobraževalnem sistemu bolj kot ne omejeni na sred-nješolski »splošni znanstveni minimum«, študij osnov marksistične so-

topikah. Kmalu je sledila vrnitev k radikalizirani obliki progresivne metode, saj je bil poskus sprejet kot kanonizacija marksizma ali sovjetski katekizem.